

1. Referentie

Referentie	Vanfraussen, K., Ponjaert-Kristoffersen, I. & Brewaëys, A. (2002). What does it mean for youngsters to grow up in a lesbian family created by means of donor insemination? <i>Journal of reproductive and infant psychology</i> , 20, (4), 237-252.
Taal	Engels
ISSN	0264-6838
Publicatievorm	Tijdschriftartikel

2. Abstract

In dit follow-up onderzoek werden kinderen van lesbische donor inseminatie families geïnterviewd over hoe zij hun familie voorstellen aan mensen in hun onmiddellijke sociale omgeving. Er werd ook onderzocht of deze kinderen al dan niet geplaagd en lastig gevallen worden over hun lesbische familie en of het omgaan met deze niet-traditionele familiestructuur al dan niet weerspiegeld wordt in hun psychologische welzijn.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Gezin, welzijn en gezondheid, diversiteit
Trefwoord(en)	Gezinsfunctioneren, gezinsvormen, holebi, welbevinden, gedrags- en emotionele problemen

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Katrien Vanfraussen, Ingrid Ponjaert-Kristoffersen & Anne Brewaëys Vrije Universiteit Brussel (Ontwikkelings – en Levenslooppsiologie, Faculteit Psychologie en Educatiewetenschappen) Pleinlaan 2 1050 Brussel Tel: 02/629 25 33 Fax: 02/629 25 32 facpe@vub.ac.be http://www.vub.ac.be/ONLE

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	- Hoe stellen kinderen en jongeren uit een lesbische donorinseminatie familie hun gezin voor aan mensen in hun onmiddellijke omgeving/peergroep? - Worden deze kinderen en jongeren al dan niet gepest over hun lesbische familie? Worden ze meer gepest dan kinderen uit heteroseksuele gezinnen? - Beïnvloedt een niet-traditionele familie en de potentiële moeilijkheden het psychologische welzijn van de kinderen?
Hypothesen	- / - Het aantal en de inhoud van pestervaringen verschilt bij beide groepen kinderen. - /

6. Methode

Onderzoeks-methode	Dit is het tweede luik van een longitudinale studie en bestaat uit een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksmethodes.

	- In verband met de voorstelling door kinderen en jongeren van hun lesbisch gezin werd een zelfontwikkeld interview gebruikt. De onderzoeksgroep bestond uit 37 kinderen en jongeren uit 24 lesbische gezinnen. - In verband met pestervaringen bij kinderen en jongeren uit lesbische gezinnen werden zowel kinderen uit lesbische als heteroseksuele gezinnen geïnterviewd. De onderzoeksgroep bestond uit 37 kinderen uit 24 lesbische gezinnen en 37 kinderen uit heteroseksuele gezinnen. - Om de invloed van een niet-traditionele gezinssamenstelling op het psychologische welzijn te onderzoeken, werden bij kinderen uit lesbische en heteroseksuele gezinnen gestandaardiseerde vragenlijsten afgenomen, die nadien kwantitatief geanalyseerd werden. Als index voor zelfbeeld werd de 'Perceived Competence Scale for Children' gebruikt. Voor de emotionele en gedragsaanpassing vulden moeders de 'Child Behaviour Checklist' in, leerkrachten de 'Teacher's Report Form' en kinderen en jongeren de 'Youth Self-Report'. De onderzoeksgroep bestond uit 37 kinderen uit 24 lesbische gezinnen en 37 kinderen uit heteroseksuele gezinnen.
Onderzochte groep	Het gaat om 37 kinderen en jongeren van 24 lesbische families die geboren werden uit een donorinseminatie. Deze onderzoeksgroep werd gematcht met 37 kinderen uit een controlegroep van 24 heteroseksuele gezinnen die natuurlijk zwanger werden. Gezinnen uit de controlegroep werden zo dicht mogelijk gematcht aan de lesbische gezinnen wat betreft het hoogste diploma, leeftijd en geslacht van het kind, de familie grootte en de burgerlijke staat.
Bereik	Nationaal (België)

7. Resultaten

Eigen gezin voorstellen	Bijna alle kinderen van lesbische donorinseminatie families vertellen aan goede vrienden spontaan dat zij in een gezin met twee moeders leven. Vrienden reageren hier positief op. Anderen worden enkel ingelicht als ze ernaar vragen, bijvoorbeeld waarom er geen vader is. Zij reageren vaak verwonderd of ongelovig. Hoewel open zijn over hun lesbische familie niet altijd gemakkelijk is, lijken de meeste kinderen er goed mee om te gaan. De term "lesbisch" wordt door de kinderen niet gebruikt, los van het feit of ze hiermee reeds negatieve ervaringen hadden of niet. Het informeren van de leerkracht is meestal de taak van de moeders.
Plagen/pesten	Zowel kinderen uit lesbische als heteroseksuele gezinnen zeggen dat ze soms gepest worden omwille van hun kleren, fysieke verschijning of intelligentie. Familiegerelateerde pestincidenten werden enkel vermeld door kinderen van lesbische families. Tien van de 41 donor-inseminatie kinderen werden gepest omdat ze twee moeders en geen vader hadden of een lesbische moeder hebben. Soms wordt hen verweten dat ze zelf homoseksueel zijn.
Psychologisch welbevinden	- Kinderen uit een lesbisch gezin evalueren zichzelf als persoon even positief als kinderen uit een heteroseksueel gezin. Kinderen uit lesbische families voelen zich ook evenveel aanvaard door hun peers dan kinderen van heteroseksuele families.
Emotioneel en gedragsfunctioneren	- De biologische moeders van de homoseksuele en heteroseksuele groep scoren de emotionele en gedragsaanpassing van hun kinderen ook gelijkaardig. - Bij de kinderen en jongeren zelf werd tussen beide groepen geen verschil gevonden op het vlak van het emotioneel en gedragsfunctioneren. Kinderen uit heteroseksuele families scoren zelfs hoger op de geëxternaliseerde schaal, de schaal voor agressief gedrag en de angstschaal. Verder hebben enkele kinderen van heteroseksuele families een klinisch significante score, terwijl er geen gevonden werden bij de kinderen en jongeren uit lesbische gezinnen. - Leerkrachten vinden dat kinderen van lesbische families meer aandachtsproblemen hebben dan kinderen van heteroseksuele gezinnen. Deze bevinding wordt niet ondersteund door de moeders en de jongeren zelf.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

- Vanfraussen, K., Ponjaert-Kristoffersen, I. & Brewaeys, A. (2001). An attempt to reconstruct children's donor concept: a comparison between children's and lesbian parent's attitudes towards donor anonymity. *Human Reproduction*, 16 (9), 2019-2025.
- Vanfraussen, K., Ponjaert-Kristoffersen, I. & Brewaeys, A. (2003). Why do children want to know more about the donor? *Journal of Psychosomatic Obstetrics Gynaecology*, 24, (1), 8-31.
- Vanfraussen, K., Ponjaert-Kristoffersen, I. & Brewaeys, A. (2003). Family functioning in lesbian families created by donor insemination. *American Journal of Orthopsychiatry*, 73, (1), 78-90.

9. Samenvatting

In vele landen weigeren diensten voor vruchtbaarheidsbehandeling nog steeds om lesbische koppels kunstmatig te insemineren omdat zij geloven dat het welzijn van het kind op het spel zou staan. Één van hun zorgen is dat deze kinderen gestigmatiseerd zouden worden omwille van hun niet-traditionele familiestructuur.

In dit artikel werd er nagegaan hoe kinderen hun lesbische donorinseminatie familie voorstellen aan mensen in hun onmiddellijke omgeving. Men onderzocht ook of deze donorinseminatie kinderen meer gepest worden dan kinderen van heteroseksuele families en of de aard van dergelijke pestgebeurtenissen in de twee groepen verschilt. Tenslotte werd via verschillende metingen het psychologisch welbevinden en het emotioneel en gedragsfunctioneren van de kinderen en jongeren uit lesbische en heteroseksuele gezinnen vergeleken.

Naast de kwalitatieve analyse van de interviews met de kinderen over de manier waarop ze hun gezin aan hun omgeving voorstellen en over pestincidenten, werd het onderzoek ook aangevuld met een kwantitatieve analyse van drie vragenlijsten over psychologisch welbevinden en emotioneel en gedragsfunctioneren die werden voorgelegd aan de kinderen en jongeren zelf, de ouders en de leerkracht.

De meerderheid van de kinderen vertelt onmiddellijk dat ze geen vader hebben als hen iets over hun vader gevraagd wordt. Soms wordt daar spontaan aan toegevoegd dat ze twee moeders hebben, maar de meerderheid is selectief in de personen waarmee ze deze informatie delen. Vaak weten alleen dichte vrienden hoe de gezinssamenstelling is, anderen worden geïnformeerd als ze er expliciet naar vragen. Vrienden reageren meestal neutraal, aanvaardend of positief. Reacties van andere mensen zijn vaak ongeloof of verwondering over de gezinssamenstelling. Leerkrachten zijn meestal op de hoogte van de familiestructuur en werden meestal door de moeders zelf geïnformeerd.

De kinderen zijn open over het feit dat ze twee moeders hebben en verbergen de levensstijl van hun moeders niet, maar gebruiken nooit de term 'lesbisch of homoseksueel'. De meeste kinderen vinden het ook belangrijk om contact te hebben met andere kinderen en jongeren van lesbische gezinnen: zo voelen ze zich minder uitzonderlijk en meer begrepen.

Zowel in heteroseksuele als in lesbische gezinnen melden de kinderen dat zij soms gepest worden, omwille van bijvoorbeeld hun uiterlijk of intelligentie. Een aantal van de donorinseminatie kinderen meldde familiegerelateerde incidenten van pesten. Dit kwam niet voor bij kinderen van heteroseksuele families.

De gezinssamenstelling beïnvloedt het zelfbeeld of het welzijn van de kinderen niet. Een kwantitatieve vergelijking tussen kinderen van lesbische en heteroseksuele families toont aan dat beide groepen kinderen zich even goed over zichzelf voelen en dat beide groepen zich gelijk aanvaard voelen door hun peers. Verder rapporteren kinderen uit lesbische gezinnen niet meer sociale problemen dan kinderen van heteroseksuele families. Kinderen van heteroseksuele families haalden zelfs hogere scores op geëxternaliseerd, agressief gedrag en angstproblemen. Uit de bevraging van de moeders bleek geen significant verschil tussen de twee groepen wat betreft emotionele en gedragsaanpassing. Leerkrachten rapporteerden echter meer probleemgedrag voor kinderen van lesbische families. Verder onderzoek met een grotere steekproef en een sociale wenselijkheidschaal is hier aangewezen.

De resultaten van dit onderzoek geven aan dat vruchtbaarheidsdiensten geen reden hebben om lesbische koppels uit te sluiten van het recht zich voort te planten via donorinseminatie programma's. Uit deze resultaten blijkt dat deze kinderen meer dan redelijk gelukkig zijn en dat twee lesbische moeders hebben, kinderen niet schaadt.